

Justīne Sofija Jaunzeme

**Starptautiskie
finanšu
pārskatu
standarti:
standartu apkopojums
un pielietojuma piemēri**

LIETIŠKĀS
INFORMĀCIJAS
DIENESTS

IZDEVNIECĪBA

Rīga, 2016

UDK 339.7(083.74)

Ja 938

Justīne Sofija Jaunzeme
Starptautiskie finanšu pārskatu standarti:
standartu apkopojums un pielietojuma
piemēri

© Justīne Sofija Jaunzeme, 2016

© SIA «Lietišķās informācijas dienests», 2016

Redaktore Maija Grebenko

Literārā redaktore Rita Cielēna

Maketētājs Arvis Villa

Fotogrāfs Aivars Siliņš

Visas tiesības aizsargātas. Aizliegts jebkādu grāmatas daļu reproducēt jebkādā formā un veidā bez rakstiskas autortiesību turētāja atļaujas.

Izdevējs: SIA «Lietišķās informācijas dienests»

Adrese: Graudu ielā 68, Rīgā, LV-1058

Tālrunis: 67606110

Fakss: 67606120

www.lid.lv

ISBN 978-9984-896-11-3

Saturs

Saīsinājumi, apzīmējumi.....	9
Ievads.....	10
1. Nacionālās finanšu grāmatvedības sistēmas	12
2. Starptautisko grāmatvedības standartu izstrādātājas organizācijas attīstības vēsture un organizatoriskā struktūra.....	15
3. Starptautiskie finanšu pārskatu standarti un to interpretācijas	18
4. Starptautisko finanšu pārskatu standartu izstrādes process	19
5. Starptautisko finanšu pārskatu standartu ieviešana pasaulē.....	22
6. Starptautisko finanšu pārskatu standartu piemērošana Latvijas un citu ES dalībvalstu publiskajās uzņēmēj sabiedrībās	24
7. Latvijas nacionālo grāmatvedības standartu izstrāde uz Starptautisko finanšu pārskatu standartu bāzes	25
8. Citas organizācijas, kas nodarbojas ar finanšu grāmatvedības standartizāciju	27
9. Finanšu pārskata sagatavošanas pamatnostādnes	28
9.1. Finanšu pārskata sagatavošanas mērķis	29
9.2. Finanšu informācijas kvalitātes pazīmes.....	32
9.2.1. Fundamentālās finanšu informācijas kvalitātes pazīmes	32
9.2.2. Papildu finanšu informācijas kvalitātes pazīmes.....	35
9.3. Finanšu pārskata elementi	37
9.3.1. Finansiālā stāvokļa raksturojums.....	37
9.3.2. Darbības rezultātu raksturojums	39
9.4. Finanšu pārskata elementu atzīšana	40
9.5. Finanšu pārskata elementu novērtēšana.....	41
9.6. Kapitāla un kapitāla saglabāšanas koncepcijas	42
10. Finanšu pārskata sagatavošanas pamatprincipi.....	44

4 STARPTAUTISKIE FINANŠU PĀRSKATU STANDARTI

11.	Finanšu pārskata saturs	48
11.1.	Pārskats par uzņēmuma finansiālo stāvokli.....	48
11.2.	Peļņas vai zaudējumu un citu visaptverošo ienākumu pārskats	49
11.3.	Pašu kapitāla izmaiņu pārskats	51
11.4.	Naudas plūsmas pārskats	51
11.5.	Finanšu pārskata pielikums	54
12.	Ilgtermiņa ieguldījumi.....	57
12.1.	Nemateriālie ieguldījumi	58
12.1.1.	Nemateriālo ieguldījumu jēdziens.....	58
12.1.2.	Nemateriālo ieguldījumu atzīšana un sākotnējais novērtējums	60
12.1.3.	Nemateriālo ieguldījumu novērtējums pēc sākotnējās atzīšanas	65
12.1.4.	Nemateriālo ieguldījumu ar noteiktu lietderīgās izmantošanas laiku amortizācija	69
12.1.5.	Atklāšana.....	70
12.2.	Pamatlīdzekļi	72
12.2.1.	Pamatlīdzekļu definīcija.....	72
12.2.2.	Pamatlīdzekļu atzīšana.....	72
12.2.3.	Pamatlīdzekļu sākotnējais novērtējums	73
12.2.4.	Novērtējums pēc sākotnējās atzīšanas.....	75
12.2.5.	Atklāšana	81
12.3.	Ieguldījuma īpašumi.....	84
12.3.1.	Ieguldījuma īpašumu jēdziens un ekonomiskā būtība	84
12.3.2.	Ieguldījuma īpašumu identifikācija un atzīšana.....	84
12.3.3.	Ieguldījuma īpašumu sākotnējais novērtējums	86
12.3.4.	Novērtējums pēc sākotnējās atzīšanas.....	87
12.3.5.	Atklāšana	88
12.4.	Pārdošanai turēti ilgtermiņa ieguldījumi un pārtrauktas darbības.....	90
12.4.1.	Jēdzienu skaidrojums.....	90
12.4.2.	Posteņu identifikācija un atzīšana	91
12.4.3.	Pārdošanai turētu ilgtermiņa ieguldījumu novērtēšana.....	91
12.4.4.	Atklāšana	92

13.	Aprozāmie līdzekļi	94
13.1.	Krājumi	94
13.1.1.	Krājumu jēdziens un klasifikācija	94
13.1.2.	Krājumu atzišana	95
13.1.3.	Krājumu sākotnējais novērtējums	96
13.1.4.	Novērtējums pēc sākotnējās atzišanas	98
13.1.5.	Atklāšana	101
14.	Uzkrājumi, varbūtējās saistības un varbūtējie aktīvi	103
14.1.	Uzkrājumu jēdziens un to veidošanas ekonomiskais pamatojums	103
14.2.	Uzkrājumu identifikācija un atzišana	104
14.3.	Uzkrājumu novērtēšana	105
14.4.	Atklāšana	106
14.5.	Uzkrājumi specifiskiem mērķiem	107
14.6.	Iespējamās saistības un iespējamie aktīvi	109
15.	Finanšu instrumenti: finanšu aktīvi un saistības	111
15.1.	Jēdzienu skaidrojums	111
15.2.	Finanšu aktīvi	113
15.2.1.	Finanšu aktīvu klasifikācija	113
15.2.2.	Finanšu aktīvu atzišana un novērtēšana	116
15.3.	Finanšu saistību klasifikācija, atzišana un novērtēšana ..	120
15.4.	Atvasināti finanšu instrumenti	121
15.5.	Hedžēšanas būtība	124
15.6.	Atvasināto finanšu instrumentu un hedžēšanas darījumu uzskaitē	125
15.7.	Saliktie finanšu instrumenti	127
15.8.	Finanšu instrumentu atklāšana finanšu pārskata pielikumā	128
16.	Ieņēmumi un ar to gūšanu saistītās izmaksas	132
16.1.	Ieņēmumu jēdziens	132
16.2.	Uzņēmuma un klienta starpā noslēgta līguma identifikācija ..	133
16.3.	Ieņēmumu atzišanas kritēriji	134
16.3.1.	Ieņēmumi no preču pārdošanas	134
16.3.2.	Ieņēmumi no pakalpojumu sniegšanas	136
16.3.3.	Ieņēmumi no ilglaicīgiem aktīvu izveides līgumiem ..	137
16.3.4.	Procentu ieņēmumi	138
16.3.5.	Dividenžu ieņēmumi	138

6 STARPTAUTISKIE FINANŠU PĀRSKATU STANDARTI

16.4.	Ieņēmumu novērtēšana.....	138
16.5.	Izmaksas, kas tieši saistītas ar ieņēmumu gūšanu.....	142
16.6.	Ieņēmumu un ar tiem saistīto izmaksu atklāšana finansu pārskata pielikumā	142
17.	Darbinieku īstermiņa pabalsti.....	144
17.1.	Darbinieku īstermiņa pabalsti un to uzskaites pamatnostādnes.....	144
17.2.	Prombūtne no darba, ko apmaksā īsā termiņā.....	145
17.3.	Darbinieku līdzdalība uzņēmuma peļņā un bonusi.....	146
17.4.	Darbinieku īstermiņa pabalstu atklāšana	147
18.	Aizņēmumu izmaksas.....	148
18.1.	Argumentācija par un pret aizņēmumu izmaksu kapitalizāciju	148
18.2.	Aizņēmumu izmaksu kapitalizācija	149
18.3.	Atklāšana finansu pārskata pielikumā.....	152
19.	Aktīvu zaudējumi no vērtības samazināšanās.....	153
20.	Ienākuma nodokļi	161
20.1.	Ienākuma nodokļu uzskaites pamatprincipi.....	161
20.2.	Ienākuma nodokļu klasifikācija un uzskaitē	162
20.2.1.	Pārskata perioda ienākuma nodoklis.....	162
20.2.2.	Atliktais ienākuma nodoklis.....	162
20.3.	Ienākuma nodokļa atklāšana finansu pārskata pielikumā ...	168
21.	Noma	170
21.1.	Nomas līgumu būtība un to klasifikācija	170
21.2.	Finanšu noma	171
21.2.1.	Finanšu noma nomnieka finanšu pārskatā	171
21.2.2.	Finanšu noma iznomātāja finanšu pārskatā	174
21.3.	Operatīvā noma	175
21.3.1.	Operatīvā noma iznomātāja finanšu pārskatā	175
21.3.2.	Operatīvā noma nomnieka finanšu pārskatā	176
22.	Ārvalstu valūtas darījumu uzskaitē	177
22.1.	Ārvalstu valūtas darījumu uzskaites līmeņi.....	177
22.2.	Ārvalstu valūtā izteiktu saimniecisko darījumu uzskaitē finanšu grāmatvedībā.....	178

22.3.	Posteņu atlikumi ārvalstu valūtā un to konvertācija.....	179
22.4.	Uzņēmuma filiāļu, radniecīgo, asociēto uzņēmumu un kopuzņēmumu ārvalstu valūtā sagatavotas finanšu informācijas konvertācija	180
22.5.	Finanšu pārskatu sagatavošana valūtā, kas nesakrīt ar uzņēmuma funkcionālo valūtu	181
22.6.	Informācijas atklāšana finanšu pārskata pielikumā.....	182
23.	Valsts dotācijas un citu veidu valsts atbalsts uzņēmējdarbībai... 183	
23.1.	Valsts atbalsta jēdziens, tā veidi	183
23.2.	Valsts dotāciju atzīšana	184
23.3.	Valsts dotāciju klasifikācija	185
23.3.1.	Ienākumu dotāciju uzskaite	185
23.3.2.	Aktīvu dotāciju uzskaite	186
23.4.	Valsts dotāciju un citu veidu valsts atbalsta atklāšana finanšu pārskata pielikumā	187
23.5.	Pakalpojumu koncesijas.....	188
24.	Darījumi ar saistītām pusēm un to atklāšana finanšu pārskatā	189
24.1.	Saistīto pušu darījumu īpatnības un to atklāšanas atbilstība	189
24.2.	Saistīto pušu identifikācija	190
24.3.	Saistīto pušu darījumu atklāšana finanšu pārskatā.....	191
25.	Peļņa uz akciju.....	194
25.1.	Peļņa uz akciju, tās atkarība no uzņēmuma kapitāla struktūras	194
25.2.	Peļņas uz akciju aprēķins akciju sabiedrībās ar vienkāršu kapitāla struktūru	195
25.3.	Peļņas uz akciju aprēķins akciju sabiedrībās ar kompleksu kapitāla struktūru.....	196
26.	Uzņēmējdarbības segmenti	198
26.1.	Uzņēmējdarbības segmenta jēdziens un segmentu grupēšana.....	198
26.2.	Kritēriji uzņēmējdarbības segmentu atklāšanai finanšu pārskatā.....	199
26.3.	Uzņēmējdarbības segmentu informācijas atklāšana.....	200

8 STARPTAUTISKIE FINANŠU PĀRSKATU STANDARTI

27. Uzņēmējdarbības apvienošanas darījumu uzkaite un konsolidēto finanšu pārskatu sagatavošana	202
27.1. Uzņēmumu apvienošanas darījumu identifikācija	202
27.2. Uzņēmējdarbības apvienošanas darījumu organizācijas formas	204
27.3. Uzņēmējdarbības apvienošanas darījumu uzkaite un atklāšana finanšu pārskatos	204
27.4. Uzskaites metodes atkarība no uzņēmējdarbības apvienošanas darījumu organizācijas formas	207
27.5. Uzņēmējdarbības apvienošanas darījums, kurā veidojas mātes uzņēmuma un meitas uzņēmuma attiecības. Konsolidēto finanšu pārskatu sagatavošana.	210
28. Starpperiodu finanšu pārskati	214
28.1. Starpperiodu finanšu pārskatu sniegšanas prasības	214
28.2. Starpperiodu finanšu pārskatu saturs	215
28.3. Finanšu pārskatu sagatavošanas principi	216
28.4. Informācijas atklāšana finanšu pārskata pielikumā.....	217
29. Grāmatvedības politika, grāmatvedības aplēšu izmaiņas un kļūdas ...	218
29.1. Grāmatvedības politika	218
29.2. Grāmatvedības aplēšu korekcijas.....	223
30. Starptautisko finanšu pārskatu standartu pirmreizēja ieviešana ...	224
30.1. Procedūras Starptautisko finanšu pārskatu standartu ieviešanai grāmatvedības uzskaitē.....	224
30.2. Pirmie finanšu pārskati, kas atbilst Starptautiskajiem finanšu pārskatu standartiem.....	225
31. Starptautiskie finanšu pārskatu standarti maziem un vidējiem uzņēmumiem	226
Starptautisko finanšu pārskatu standartu jēdzienu skaidrojums....	228
Starptautisko finanšu pārskatu standartu terminoloģijas latviešu valodas – angļu valodas vārdnīca	240
Grāmatā minēto organizāciju saraksts	248
Pielikumi	250
Izmantotā literatūra	256
Ieteicamās literatūras un avotu saraksts.....	256

Saisinājumi, apzīmējumi

ANO – Apvienoto Nāciju Organizācija,

BYR – Baltkrievijas rubelis,

CNY – Ķīnas juaņa,

EK – Eiropas Komisija,

ES – Eiropas Savienība,

EUR – eiro,

IOSCO – Starptautiskā vērtspapīru komisiju organizācija,

LGS – Latvijas grāmatvedības standarts,

LR – Latvijas Republika,

MVU – mazie un vidējie uzņēmumi,

OECD – Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija,

SEC – ASV Vērtspapīru un apmaiņas komisija,

SFPS – Starptautiskie finanšu pārskatu standarti,

SFPSIK – Starptautisko finanšu pārskatu standartu interpretāciju komiteja,

SGF – Starptautiskā grāmatvežu federācija,

SGS – Starptautiskie grāmatvedības standarti,

SGSK – Starptautisko grāmatvedības standartu komiteja,

SGSV – Starptautisko grāmatvedības standartu valde,

USD – ASV dolārs.

levads

Vēsturiski nacionālā finanšu grāmatvedības likumdošana bija atšķirīga dažādās pasaules valstīs. 20. gadsimta otrā puse iezīmējās ar finanšu tirgu globalizāciju, un viens no tās galvenajiem cēloņiem bija informācijas tehnoloģiju strauja attīstība. Finanšu tirgu starptautiskie mērogi radīja nepieciešamību pēc finanšu grāmatvedības starpvalstu harmonizācijas. Bija svarīgi, lai komersantu ārvalstu darījumu partneri – investori, kreditori un citi – saprastu šo komersantu finanšu pārskatu un spētu tos izmantot finansēšanas lēmumu pieņemšanā.

Lai risinātu radušos starpvalstu finanšu grāmatvedības harmonizācijas jautājumus, deviņu valstu profesionālās grāmatvežu organizācijas 1973. gadā nodibināja Starptautisko grāmatvedības standartu komiteju (saīsināti – SGSK). Laikā no 1973. līdz 2000. gadam SGSK izstrādāja Starptautiskos grāmatvedības standartus. 2001. gadā SGSK reorganizācijas rezultātā standartizācijas funkcijas no SGSK pārņēma Starptautisko grāmatvedības standartu valde (saīsināti – SGSV).

SGSV mērķis ir vienota kvalitatīvu, saprotamu, autoritatīvu un globāli atzītu finanšu pārskatu standartu kopuma izstrāde, pamatojoties uz skaidri formulētiem principiem. Standartus, kurus izstrādā SGSV, dēvē par Starptautiskajiem finanšu pārskatu standartiem.

Līdz 2016. gada 20. maijam SGSV bija pieņēmusi 16 Starptautiskos finanšu pārskatu standartus, kā arī no SGSK pārņēmusi 25 Starptautiskos grāmatvedības standartus. Arī 25 Starptautiskos grāmatvedības standartus, kurus SGSK 2001. gadā pārņēma no SGSV, kopš 2001. gada apzīmē kā Starptautiskos finanšu pārskatu standartus.

Starptautiskos finanšu pārskatu standartus pasaulē visplašāk pieņemo publiskās akciju sabiedrībās, kā arī nepubliskās starptautiskās uzņēmējsabiedrībās. ES dalībvalstīs, tai skaitā Latvijā, uzņēmējsabiedrību, kuru pārvedami vērtspapīri ir iekļauti regulētajā tirgū, konsolidētie finanšu pārskati jā sagatavo atbilstoši Starptautiskajiem finanšu pārskatu standartiem.

Šī grāmata būs noderīga uzņēmējsabiedrību, kuru finanšu pārskatus sagatavo saskaņā ar SFPS, vadībai, grāmatvežiem, auditoriem un finanšu pārskatu lietotājiem. Grāmata ir iecerēta izmantošanai arī augstskolu pasniedzējiem un studentiem finanšu grāmatvedības apguves procesā.

Grāmatas struktūra: no 1. līdz 8. grāmatas nodaļai ir veltītas vispārējiem finanšu grāmatvedības standartizācijas jautājumiem Latvijā un pasaulē; no 9. līdz 10. nodaļai aplūko finanšu pārskata sagatavošanas pamatprincipus; 11. nodaļā skaidro finanšu pārskata saturu; no 12. līdz 23. nodaļai ir veltītas atsevišķu finanšu pārskata posteņu uzskaitē. Noslēgumā aplūkota uzņēmējdarbības apvienošanas darījumu uzskaitē, konsolidēto un starpperiodu finanšu pārskatu sagatavošana. Grāmatu papildina SFPS terminoloģijas skaidrojošā vārdnīca.

Šajā grāmatā termini „uzņēmējsabiedrība,” „sabiedrība” un „uzņēmums” ir lietoti kā sinonīmi.

1. Nacionālās finanšu grāmatvedības sistēmas

Vēsturiski katrā valstī bija izveidojusies sava nacionālā finanšu grāmatvedības sistēma. Nacionālās finanšu grāmatvedības sistēmas iedala divās grupās – anglosakšu un kontinentālās finanšu grāmatvedības sistēmas. 1.1. tabulā ir dots anglosakšu un kontinentālo finanšu grāmatvedības sistēmu salīdzinājums.

1.1. TABULA

Anglosakšu un kontinentālo finanšu grāmatvedības sistēmu salīdzinājums

	Anglosakšu finanšu grāmatvedības sistēmas	Kontinentālās finanšu grāmatvedības sistēmas
Tiesību sistēma	Anglosakšu tiesību sistēma.	Romāņu tiesību sistēma.
Publisko akciju tirgus attīstības līmenis	Augsti attīstīti publiskie akciju tirgi.	Mazattīstīti publiskie akciju tirgi.
Grāmatvežu profesijas raksturojums	<ul style="list-style-type: none"> ■ Sena grāmatvežu profesija. ■ Liela profesijas autoritāte.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Jauna grāmatvežu profesija. ■ Neliela profesijas autoritāte.
Finanšu pārskatu sagatavošanas ietvars	Patiesss atspoguļojums. Skaidrs un patiesss priekšstats.	Likumdošanas prasību ievērošana.

1.1. TABULAS TURPINĀJUMS

Anglosakšu un kontinentālo finanšu grāmatvedības sistēmu salīdzinājums

	Anglosakšu finanšu grāmatvedības sistēmas	Kontinentālās finanšu grāmatvedības sistēmas
Primārie finanšu pārskata lietotāji	Investori.	Kreditori.
Finanšu informācijas atklāšanas apjoms	Liels atklātās finanšu informācijas apjoms.	Neliels atklātās finanšu informācijas apjoms.
Finanšu pārskatu saistība ar nodokļu grāmatvedību	Finanšu pārskatus neizmanto nodokļu aprēķināšanā.	Nodokļu apsvērumi ietekmē finanšu pārskatu sagatavošanu.
Ekonomiskās būtības pārsvars pār juridisko formu	Ekonomiskā būtība ir svarīgāka par juridisko formu.	Juridiskā forma ir svarīgāka par ekonomisko būtību.
Finanšu grāmatvedības tiesiskais regulējums	Profesijas standarti.	Valsts izdoti normatīvie akti.
Valstis, kurās grāmatvedības sistēma ir ieviesta	Lielbritānija, Īrija, ASV, Kanāda, Austrālija, Jaunzēlande, Honkonga, Singapūra, Dānija, Nīderlande.	Francija, Vācija, Beļģija, Austrija, Šveice, Spānija, Itālija, Portugāle, Grieķija, Japāna.

Grāmatvedības uzskaiti reglamentējošā normatīvā bāze Latvijas Republikā

Grāmatvedības uzskaiti reglamentējošo vispārējo normatīvo bāzi Latvijas Republikā veido LR likums „Par grāmatvedību,” LR Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likums un LR Ministru kabineta noteikumi Nr. 775 „Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likuma piemērošanas noteikumi”.

LR likums „Par grāmatvedību” attiecas uz komersantiem, kooperatīvajām sabiedrībām, ārvalstu komersantu filiālēm un nerezidentu pastāvīgajām pārstāvniecībām, biedrībām un nodibinājumiem, politiskajām organizācijām (partijām) un to apvienībām, reliģiskajām organizācijām, arodbiedrībām, iestādēm, kuras tiek finansētas no valsts budžeta vai pašvaldību budžetiem, uz valsts vai pašvaldību aģentūrām, citām juridiskajām un fiziskajām personām, kas veic saimniecisko darbību.

LR Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likums stājās spēkā 2016. gada 1. janvārī. Šis likums attiecas uz Latvijas Republikā reģistrētām komercsabiedrībām, kooperatīvajām sabiedrībām, Latvijas Republikā reģistrētām Eiropas ekonomisko interešu grupām, Eiropas kooperatīvajām sabiedrībām un Eiropas komercsabiedrībām; individuālajiem uzņēmumiem, zemnieku un zvejnieku saimniecībām, kuru apgrozījums (ieņēmumi) no saimnieciskajiem darījumiem iepriekšējā pārskata gadā pārsniedz 300 000 eiro.

Saskaņā ar LR Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likuma 70. pantu koncerna mātes sabiedrība ir tiesīga sagatavot konsolidētos finanšu pārskatus saskaņā ar Starptautiskajiem finanšu pārskatu standartiem.

LR Ministru kabineta noteikumi Nr. 775 „Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likuma piemērošanas noteikumi” skaidro LR Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likuma piemērošanu.

LR Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likums saskaņots ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija direktīvu 2013/34/ES par noteiktu veidu uzņēmumu gada finanšu pārskatiem, konsolidētajiem finanšu pārskatiem un saistītiem ziņojumiem.

Finanšu institūcijas – komercbankas, krājaizdevu sabiedrības, apdrošināšanas sabiedrības un ieguldījumu pārvaldes sabiedrības, kā arī valsts un pašvaldību iestādes sagatavo finanšu pārskatus saskaņā ar īpašiem noteikumiem.